

С Т А Н О В И Щ Е

за дисертационния труд на

ВИКТОРИЯ АЛЕКСАНДРОВА ВАСИЛЕНКО

(докторант на самостоятелна подготовка в Инструментален факултет,
Катедра „Пиано“, НМА

на тема

**„КЛАВИРНИТЕ ТРАНСКРИПЦИИ ПО БАЛЕТИ ОТ РУСКИ КОМПОЗИТОРИ НА
МИХАИЛ ПЛЕТНЬОВ – АСПЕКТИ НА ИНТЕРПРЕТАЦИЯТА“**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ (професионално
направление: 8.3. „Музикално и танцово изкуство“)

от проф. д-р Евгения Михайлова Симеонова

Катедра “Пиано”, Теоретико-композиторски и диригентски факултет в
Национална музикална академия “Проф. Панчо Владигеров” – София
(email: evgenia.simeonova@gmail.com)

Виктория Василенко е едно от най-ярките и познати имена на концертиращи пианисти от младата генерация, с възходящо развитие на артистичната ѝ кариера. Тя има солидна биография на артист, споделяща своя личен изпълнителски опит от концертния подиум. Изследователският труд съдържа два основни и взаимно допълващи се компонента – на изпълнителя и на теоретика. Анализираните творби са представени през погледа ѝ на интерпретатор, а изведените заключения са базирани изключително на изминатия собствен път към тези произведения (наскоро в рамките на Новогодишния музикален фестивал, 2021 тя изпълни Сюитата

„Лешникотрошачка“ на Чайковски/Плетньов в своя програма). Това е много съществен момент в нейната докторска теза, защото изводите са проверени в практиката, а както знаем „сцената не прощава“ случайностите. Без да се фокусира върху широко разгърнати структурно-хармонични анализи (а това не е и целта на докторанта в случая), акцентът е върху интерпретационните проблеми на творбите и дадените съвети за техническо преодоляване на изобилстващите клавирни проблеми. В този смисъл трудът на В. Василенко е адресиран и към едно по-високо ниво концертиращи пианисти. Впечатлена съм от нейните професионални търсения и аналитичните сравнения, които говорят за много добро познаване на оригиналната партитура на първоизточника и детайлите в различните транскрипции. Сериозното изследване е базирано на документални източници, сравнение на различни партитури и изпълнителски коментар на интерпретации. Вглеждайки се в дадените нотни примери ще се уверим в тяхната удачност за пръстовки, както и предложените идеи за умело разпределение на текста между ръцете за по-голяма стабилност, „изсвиряемост“ и сигурност на сцена – все „тънкости“ на занаята. Не е случайно, че колегата заема своето достойно място на професионален класически музикант с широки интереси в културния живот на България, заедно с многобройните ѝ ангажменти в чужбина.

Представената докторска дисертация „**КЛАВИРНИТЕ ТРАНСКРИПЦИИ ПО БАЛЕТИ ОТ РУСКИ КОМПОЗИТОРИ НА МИХАИЛ ПЛЕТНЬОВ – АСПЕКТИ НА ИНТЕРПРЕТАЦИЯТА**“ е оригинална, като хрумване и е първи опит за осветляване на тази специфична проблематика. Структурирана е в увод, три глави, заключение и множество нотни примери. Пълно е илюстрирана изпълнителската дейност на автора по време на докторантурата, както и трите публикации по темата (под печат).

В *увода* на труда Виктория Василенко ясно определя целта, предмета и задачите на изследването. Водеща е идеята „*транскрипциите за пиано на*

Михаил Плетньов“ да бъдат представени като *„високостойностни съвременни образци на концертни пиеси, налагащи се в световния клавирен репертоар“*. В **първа глава** на дисертационния труд **„Транскрипциите за пиано по балети от руски композитори на Михаил Плетньов – забележително продължение на традициите на жанра в областта на клавирното изкуство“** се проследяват интересни факти от еволюционното развитие на транскрипцията и парафразата *в областта на клавирното композиторско и изпълнителско изкуство*. Високата оценка от международната преса и докторанта за личността на Михаил Плетньов, като ерудиран пианист, диригент и композитор, му отреждат място във водещия ешалон на големите музиканти в Русия и света. Разгледан е специфичният му начин на транскрибиране на балетни шедьоври от руски композитори.

Във **втора глава** обект на изследване са **„Соловите транскрипции по балети от руски композитори на Михаил Плетньов – идея, структура, аспекти на интерпретацията“** (втора и трета глава са своеобразен център на докторската теза), *„проектирани в светлината на исторически утвърдените световни традиции“*. Интересни аналитични наблюдения и свой сценичен опит докторантката споделя в концертната сюита „Лешникотрошачката“ и сюита „Спящата красавица“ по балетите на П. И. Чайковски, както и в двете концертни пиеси – „Пролог“ и „Галоп“ из балета „Ана Каренина“ на Родион Шchedрин. Забелязаните промени в строежа на акордите; анализ за разположението на тематичния материал според звученето му в подходящ регистър; прибавени или изведени гласове; запазване на оригиналните номера в балетите или създаване и озаглавяване на нови; вероятни грешки в печатните издания; сравненията с източниците на преработките (оркестрови партитури, авторски клавир, други примери); коментар на щрихи и изразни средства;

методически насоки за пръстовка, педализация и идеи за преразпределение на тематичния материал между ръцете са авторски постижения в труда.ⁱ

Като музикант, пристрастен към жанра клавирно дуо с интерес се запознах с *глава трета* „Концертна сюита „Пепеляшка“ за две пиана от Михаил Плетнъв по балета на Сергей Прокофиев – идея, структура, аспекти на интерпретацията и специфика на ансамбловото музициране.

Сюитата за две пиана (в стил пиеси-фантазии) е мащабно и виртуозно циклично произведение - посвещение и подарък за рождения ден на Марта Аргерих. Дискът, издаден от „Deutsche Grammophon“, е удостоен с наградата „Грами“ в номинацията за най-добро изпълнение в областта на камерната музика през 2005 г., както и още две престижни награди – „Diapason d’Or“ и „Preis der Deutschen Schallplattenkritik“.

Акцент на изследването в подглави 3.1. и 3.2 е драматургията и новия прочит на Михаил Плетнъв на музикалното съдържание на балета, връзката и влиянието на съществуващите вече транскрипции, както и спецификата на ансамбловото музициране. Като пианист съм удовлетворена да прочета бележките на докторантката върху *интерпретационния анализ на пиесите от концертна сюита „Пепеляшка“ за две пиана*, поднесени вещо и професионално.

В **заключението** съм напълно съгласна с Виктория Василенко, че *„мащабът на творческия проект на Михаил Плетнъв – претворяване на редица знакови балети на руски композитори в циклични клавирни произведения, се нарежда сред постиженията на такива видни представители на изкуството на клавирната транскрипция (самите те изтъкнати пианисти) като Ф.*

Бузони, Л. Годовски, Д. Цифра, Вл. Хоровиц. Най-вероятно сред големите активни пианисти на настоящия момент няма друг, който да е сътворил

толкова мащабно и циклично структурирано творчество в областта на клавирната транскрипция“.ⁱⁱ

Изведените **приноси** на дисертационния труд приемам напълно. Те са ясно очертани в 7 точки.

В заключение:

Всичко казано в настоящето становище за предложения труд ми дават основание да изразя своята положителна оценка за **Виктория Александрова Василенко**.

Предлагам на уважаемите членове на научното жури да ѝ присъди образователната и научна степен **„доктор“**.

София
декември, 2021 г.

Подпис:
проф. д-р Евгения Симеонова

ⁱ За по-голямо унифициране на указанията „отгоре“ или „отдолу“ при кръстосване на ръцете в посочените нотни примери, може да се използват италианските термини *sopra* и *sotto*.

ⁱⁱ Бих искала да отбележа, че у нас съществува известен български опит (без официално издание, вероятно заради авторските права) на транскрипции на 4-те Феи - Пролет, Лято, Есен и Зима. Направени са от проф. Любомир Динолов д.н. за 4 ръце (изпълнени от клавирно дуо Д.Щерева-Е.Симеонова в ръкопис). Мога да ги определя като строга преработка от „Десет пиеси за пиано“ оп. 97 на С. Прокофиев.